

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

CO₂-voortgangverslag S2 2023

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

CO₂-voortgangsverslag S2 2023

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)

RVO

1 juli 2023 t/m 31 december 2023

Inhoudsopgave

1. Basisgegevens	3
1.1. Beschrijving van de organisatie Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	3
1.2. Verantwoordelijken CO2-Prestatieladder	4
1.3. Referentiejaar	4
1.4. Rapportageperiode	4
1.5. Verificatie	4
2. Afbakening	4
2.1. Organisatiegrenzen	4
2.2. Wijziging organisatie	5
2.3. CO2-gunningsprojecten	5
3. Berekeningsmethodiek	6
3.1. Actuele berekeningsmethodiek en conversiefactoren	6
3.2. Wijzigingen berekeningsmethodiek	6
3.3. Uitsluitingen	6
3.4. Opname van CO2	6
3.5. Biomassa	6
3.6. Onzekerheden	6
4. CO2-emissies	7
4.1. CO2-voetafdruk basisjaar	7
4.2. CO2-voetafdruk rapportageperiode	8
4.3. Trend over tijd per categorie	10
4.4. Doelstellingen	11
4.5. Voortgang doelstellingen (per scope)	12
4.6. Reductiedoelstelling wagenpark zero-emissie	13
4.7. Reductiedoelstelling zakelijke mobiliteit (OV- Auto zakelijk)	13
4.8. Reductiedoelstelling zakelijke mobiliteit (vliegreizen)	13
4.9. Reductiedoelstelling Elektriciteit 100% hernieuwbaar in 2030	14
4.10. Reductiedoelstelling: Gemiddeld 2% energiebesparing per jaar voor de rijksgebouwen	15
4.11. Reductiedoelstelling: Gasverbruik van alle rijksgebouwen met 30% afgenomen ten opzichte van 2019 en voor minimaal 50% afkomstig van hernieuwbare bronnen.	16
4.12. Reductiedoelstelling Afval (Scope 3)	17
4.13. Reductiedoelstelling ICT (Scope 3)	18
4.14. Reductiedoelstellingen: Duurzaam Hybride werken (Scope 3):	19
5. Initiatieven	20

Inleiding

Het opstellen van de periodieke rapportage is onderdeel van de stuurcyclus binnen het energiemanagementsysteem dat in het kader van de CO₂-Prestatieladder is ingevoerd door RVO. Deze stuurcyclus staat beschreven in het CO₂-Managementplan.

Deze periodieke rapportage is opgesteld door het team Duurzaam RVO en beschrijft alle zaken zoals beschreven in §9.3.1 punt a t/m t uit de NEN-EN-ISO 14064-1:2019.

De volgende aspecten uit de ISO 14064-1 zijn tenminste beschreven in dit rapport:

Beschrijving van de organisatie (a), Verantwoordelijken (b), Rapportageperiode (c), Organisatorische grenzen (d), Actuele berekeningsmethodiek en conversiefactoren (f, m, n, o, r, t), Opname van CO₂ (g, h), Biomassa (f, g), Directe en indirecte emissies (i, j), Referentiejaar (k, l), Wijzigingen berekeningsmethodiek (k, l), Uitsluitingen (h), Herberekening basisjaar en historische gegevens (j, k), Onzekerheden (p) en Verificatie (s).

1. Basisgegevens

1.1. Beschrijving van de organisatie Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

De Rijksoverheid zet zich in voor een uitstekend ondernemersklimaat. Ministeries stippelen daar beleid voor uit. De taak om dit beleid uit te voeren ligt bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Ondernemend Nederland kan bij ons terecht met vragen op het gebied van duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. Onze specialisten maken zich dag in dag uit sterk om ondernemende Nederlanders en beleidsmedewerkers vooruit te helpen. Wij bieden voorlichting en advies, financiering, de juiste contacten of gewoon een goed gesprek. We stellen regelingen op, voeren ze uit en zorgen dat wetten en regels worden nageleefd. RVO is een zelfstandig onderdeel van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Practise what you preach

In 2019 is het nationale Klimaatakkoord afgesloten waarin maatregelen zijn afgesproken waarmee Nederland in 2030 49% emissiereductie bereikt, ten opzichte van 1990. Dit is een grote opgave voor de samenleving. De Rijksoverheid wil verantwoordelijkheid nemen door als organisatie zelf het goede voorbeeld te geven. Daarom is in het Klimaatakkoord het hoofdstuk 'voorbeeldrol Rijk' opgenomen met de doelstelling 'klimaatneutrale bedrijfsvoering in 2030'.

Deze doelstelling is als ambitieus te kwalificeren gegeven de uitdaging dit te realiseren bij de uitstoot in de bedrijfsvoering. In 2019 hebben de ministeries EZK en LNV en de daarbij horende diensten, onder wie RVO, het manifest verduurzaming bedrijfsvoering opgesteld. Het manifest staat voor de bijdrage van de verschillende dienstonderdelen aan de opdracht van een klimaatneutrale bedrijfsvoering.

In het manifest 2.0 staan de volgende relevante zeven speerpunten:

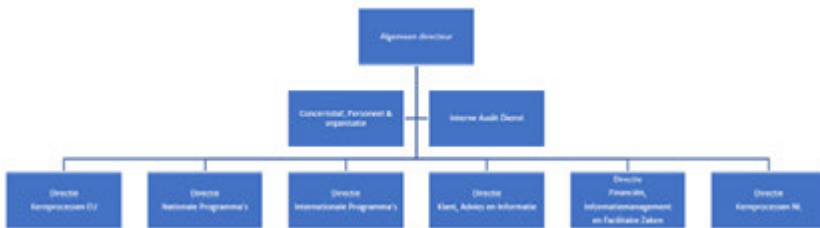
- 100% zero-emissie van het wagenpark in 2028
- Restafval (maximaal 35% restafval en 30% minder afval). 30% minder totaal volume restafval in 2028 ten opzichte van 2019. Toewerken naar zero waste.
- Klimaatvriendelijke catering
- Verbeteren van maatschappelijk verantwoord inkopen
- Duurzame ICT
- Vermindering van de CO₂-uitstoot van de zakelijke mobiliteit met 50% in 2030
- Verbetering datavoorziening Dashboard (Duurzaamheid), voor CO₂-footprint en CO₂-managementsysteem

Met deze speerpunten geeft RVO invulling aan het statement 'Practise what you preach' en streeft als koploper hier invulling aan te geven op het gebied van verduurzaming. RVO wil hiermee het belang onderstrepen van maatregelen omtrent het afbouwen van emissies waar RVO een sterke invloed op heeft in de bedrijfsvoering en de keten.

RVO is gecertificeerd voor de CO₂-Prestatieladder op niveau 4. De CO₂-Prestatieladder helpt organisaties om hun CO₂-uitstoot inzichtelijk te maken en te verminderen. Hiermee is een van de (duurzame)concern doelen van 2022 gerealiseerd: Het certificeren van RVO op niveau 4 van de CO₂PL. De ambitie voor RVO is om zich te kwalificeren op niveau 5 van ladder evenals I&W/Rijkswaterstaat waar de meeste overige ministeries op niveau 3 acteren wil RVO voor oplopen. RVO wil hiermee maatschappelijke impact creëren in de ketens/sectoren waarin zij actief is.

1.2. Verantwoordelijken CO₂-Prestatieladder

De algemene directie van RVO is eindverantwoordelijk voor het behalen van de RVO-duurzaamheidsdoelen, waaronder die voor CO₂-reductie. Besluiten over maatregelen worden genomen binnen de reguliere sturingslijnen, zoals de Duurzaamheid stuurgroep.

*Figuur Organogram RVO * ('oude' versie, op dit moment vindt (re)organisatie plaats van de huidige opzet in kader van Strategie 2025; Kompas voor een duurzame toekomst).*

Verantwoordelijk voor de uitvoering van de werkzaamheden in het kader van de CO₂-Prestatieladder is:

- Directieniveau, Peter van der Woude, plaatsvervangend directeur FIFZ,
- Afdelingsniveau, Mardi Brouwer,
- Managementniveau, Jeroen Nol,
- Teamniveau, Chris Steensma (Projectleider CO₂-Prestatieladder).

Stuurgroep

Geeft sturing waar nodig in de ideeënvorming reductiemaatregelen en reductiedoelstellingen en de concrete uitwerking daarvan binnen de CO₂-Prestatieladder:

- Peter van der Woude, plaatsvervangend directeur FIFZ, voorzitter,
- Mardi Brouwer, Afdelingsmanager FIFZ,
- Saskia Hallenga, Manager Nationale programma's,
- Martijn Kromjongh, Manager Subsidies,
- Annemarie Groenewoud, Afdelingsmanager Kernprocessen,
- Andre van Ommeren, Afdelingsmanager Internationale programma's,
- Saskia Rensen, Manager Communicatie.

1.3. Referentiejaar

Het referentiejaar is 2019 voor de RVO organisatie.

1.4. Rapportageperiode

1 juli 2023 t/m 31 december 2023

1.5. Verificatie

De CO₂-footprint (halfjaar) is niet geverifieerd door erkende instantie. Het basis jaar is wel geverifieerd. Onze registratie tool Smarttrackers maakt gebruik van de meest actuele emissiecoëfficiënten.

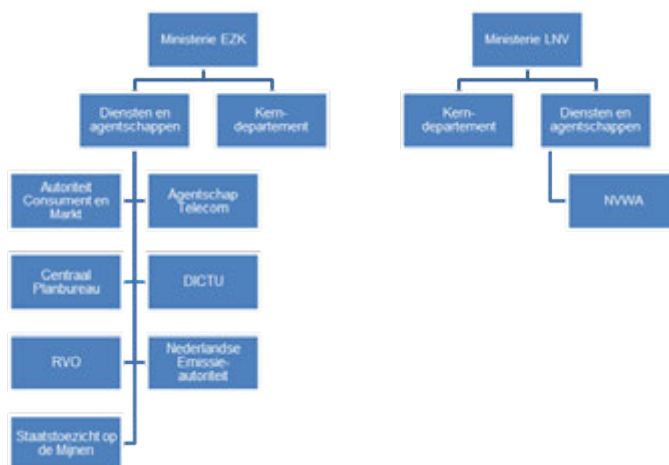
2. Afbakening

2.1. Organisatiegrenzen

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is een organisatie die ruim 6.100 medewerkers telt, verdeeld over 7 vestigingen heeft besloten zich zelfstandig te laten certificeren op niveau 4 van de CO₂-Prestatieladder. Om te kunnen bepalen wat allemaal binnen de grenzen van de uitvoeringsdienst valt is er ten eerste een organisatorische grens vastgesteld. Deze terminologie wordt door het Handboek van de Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen (SKAO) gebruikt en bepaalt wat de afbakening is van een organisatie.

De grens is opgesteld volgens de eisen van het Greenhouse Gas Protocol, zoals beschreven in hoofdstuk 4 van het Handboek CO₂-Prestatieladder versie 3.1. Voor de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is het niet mogelijk om de bepaling aan de hand van een Kamer van Koophandel-uittreksel te bepalen.

Om deze reden hebben wij besloten om de mate van zeggenschap over directies als uitgangspunt te nemen. Op deze wijze is er bepaald of RVO invloed kan uitoefenen op de betreffende directies en eventueel mee moeten worden genomen in de organisatiegrenzen. Tevens vindt u in dit document een overzicht van de directies en de bijbehorende structuur. Separaat is een boundary beschrijving opgesteld in de vorm van een Nota.

Figuur Organogram Ministerie EZK/LNV

De organisatie Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) bestaat uit de volgende directies.

- Algemene directie (inclusief Interne Audit Dienst en Concernstaf, Personeel & Organisatie):
- Directie Kernprocessen EU
- Directie Kernprocessen NL en Juridische Zaken
- Directie Nationale Programma's (inclusief Netherlands Space Office)
- Directie Internationale Programma's
- Directie Financiële Zaken, Informatiemanagement en Facilitaire Zaken
- Directie Klant, Advies en Informatie

Al deze onderdelen van RVO vallen binnen de organisatorische grens van RVO.

2.2. Wijziging organisatie

Sinds 1 juli 2020 is het Instituut Mijnschade opgericht. Het IMG is een zelfstandig bestuursorgaan. Volgens de operationele zeggenschap methode die we voor het ministerie hebben gehanteerd vallen ZBO's buiten de scope van de CO₂-prestatieladder. Er zijn verder geen significante wijzigingen in de organisatie in de afgelopen periode.

2.3. CO₂-gunningsprojecten

Er is geen sprake van projecten met gunningvoordeel.

3. Berekeningsmethodiek

3.1. Actuele berekeningsmethodiek en conversiefactoren

Deze periodieke rapportage is tot stand gekomen op basis van het reglement van de CO₂-prestatieladder conform handboek 3.1 zoals gepubliceerd in juli 2020 door SKAO.

De emissiefactoren zijn vastgesteld op basis van de website CO₂-emissiefactoren.nl, waarbij de wijzigingslijst van SKAO als leidend wordt beschouwd.

3.2. Wijzigingen berekeningsmethodiek

Er zijn geen wijzigingen in de berekeningsmethodiek.

3.3. Uitsluitingen

Er zijn geen significante emissiebronnen niet meegenomen in de CO₂-voetafdruk.

3.4. Opname van CO₂

Er is geen sprake van opname van CO₂.

3.5. Biomassa

Er wordt binnen de organisatie geen gebruikgemaakt van biomassa.

3.6. Onzekerheden

Energie stroom	Brondata	Onzekerheden
Elektriciteitsverbruik panden	Rijkspanden via DBenergie (Dash board RVB) Overige datahuurpanden en specialties via opgave verhuurder BVO gegevens uit Huisvestingsplan maart 2021	Data over BVO is niet altijd 100% betrouwbaar. Door mutatie in afname gehuurde BVO's.
Elektriciteitsverbruik Data centra	Gebaseerd op opgave beheerder middels gebruiksrapportage	Niet zichtbaar te herleiden tot energie leverancier nota. Daarnaast is specifiek verbruik naar RVO (servers) nog nader te specificeren
Gasverbruik panden	Rijkspanden via DBenergie (Dash board RVB) Overige datahuurpanden en specialties via opgave verhuurder BVO gegevens uit Huisvestingsplan maart 2021	Data over BVO is niet altijd 100% betrouwbaar. Door mutatie in afname gehuurde BVO's.
(Stads)warmte	Rijkspanden via DBenergie (Dash board RVB) Overige datahuurpanden en specialties via opgave verhuurder BVO gegevens uit Huisvestingsplan maart 2021	Data over BVO is niet altijd 100% betrouwbaar. Door mutatie in afname gehuurde BVO's.
(Zakelijke) OV kilometers	SHUTTEL-rapportages	SHUTTEL rapportages

	<p>decentraal per dienst. Taxi-ritten, huurauto's en internationale trein: via TEM-rapportages uitgewerkt in dashboard EZK/LNV Nationale taxiriten: FMH-rapportage</p>	<p>kunnen niet centraal opgevraagd worden. Hierdoor afhankelijkheid van diverse personen voor het opleveren van de gegevens.</p> <p>Rapportages Internationale trein niet optimaal: geen km's in genoemd waardoor handmatige berekening nodig is</p> <p>internationale huurauto's: idem maar ook arbeidsintensief en complex door aantal aannames en schattingen.</p>
(Zakelijke) reizen privé-auto	<p>Centraal voor alle diensten: Informatievoorziening EZK-LNV@minezk.nl</p> <p>Via dashboard EZK/LNV</p>	<p>Geen onderscheid in zakelijke dienstreizen en woon-werkverkeer. Nu op basis van schatting per dienst.</p>
Zakelijke vluchten	<p>TEM-rapportages alle diensten uit dashboard EZK/LNV 2021: directe toegang tot VCK travel via Dashboard</p>	<p>Handmatig verdeling in korte, middellange en lange vluchten</p>
Keten Afval	<p>Bron gegevens zijn niet via een centraal systeem verkregen, maar via diverse kanalen (van afval verwerkers en CDV's).</p>	<p>Dit bemoeilijkt het controleren van de volledigheid van de stromen.</p>
Keten ICT	<p>In 2019 zij wij in gebruik zijnde apparaten op een andere manier gaan rapporteren.</p>	<p>De methode die voor 2019 werd gebruikt was niet geschikt om onderscheid te maken tussen nieuwe en bestaande apparatuur.</p>
Keten Hybride werken	<p>Wij hebben geen inzage in het energieverbruik of de afvalproductie bij de medewerkers thuis. Alleen de door RVO uitgegeven ICT middelen zijn bekend.</p>	<p>Privé verbruik cijfers medewerkers zijn niet inzichtelijk.</p>

4. CO₂-emissies

4.1. CO₂-voetafdruk basisjaar

Betreft scope 1 en 2 incl. zakelijk verkeer.

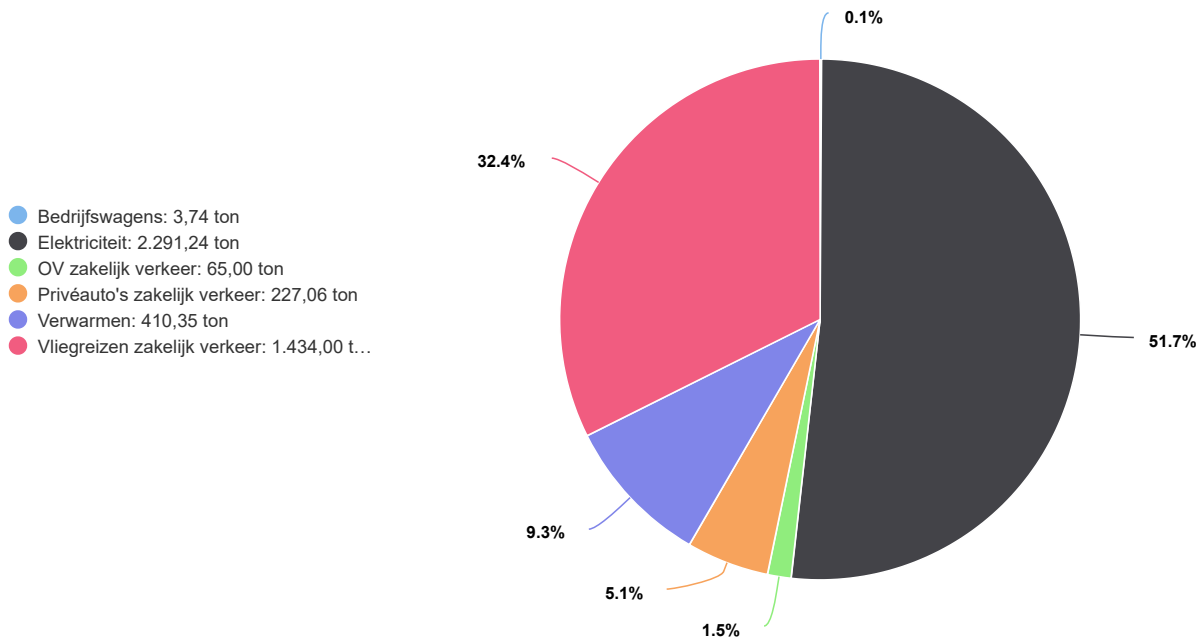
In 2018 heeft RVO voor de eerste keer een footprint in kaart gebracht, waarna we in 2019 de footprint in gezamenlijkheid met de EZK/LNV community hebben bepaald.

Vanwege de samenwerking binnen EZK/LNV, waarbij alle organisatieonderdelen behorende binnen de organisatorische grenzen van EZK/LNV (dus ook RVO), gezamenlijk 2019 als referentiejaar hebben aangeduid, zal RVO dat voor de eigen certificering idem aanhouden als referentie, om zodoende ook mogelijke verwarring m.b.t. reductiepercentages te voorkomen.

De cijfers van het referentiejaar zijn in deze rapportage niet aangepast maar wel op RVO gebaseerd.

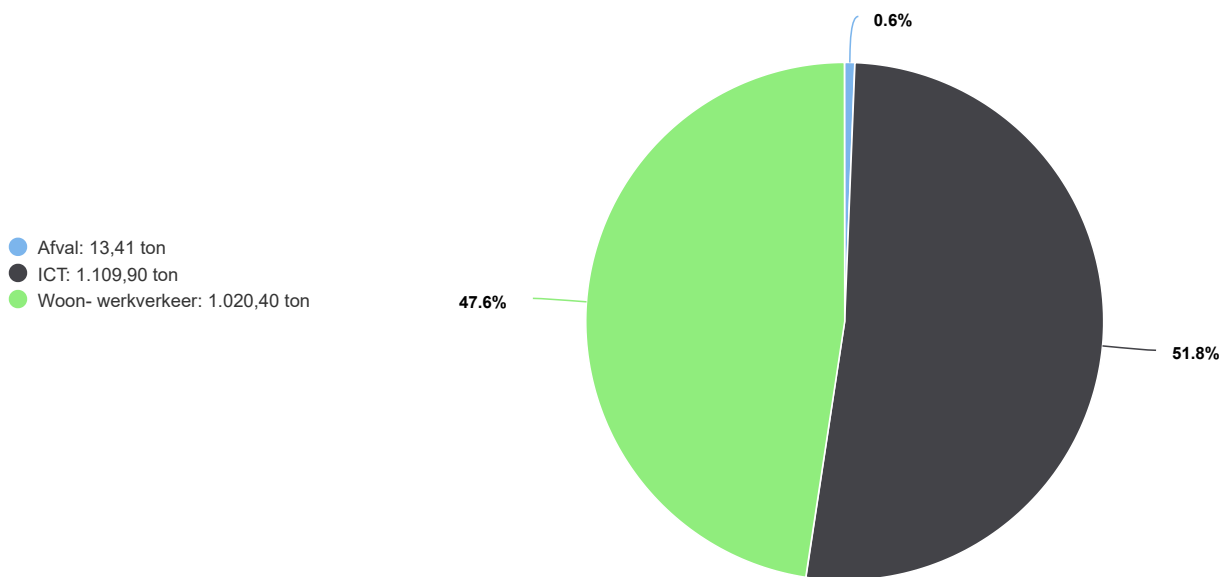
CO₂ equivalent(e) scope 1 en 2 inclusief zakelijk verkeer (4.431 ton)

S2 2019

CO₂e scope 3 exclusief zakelijk verkeer (2.144 ton)

S2 2019

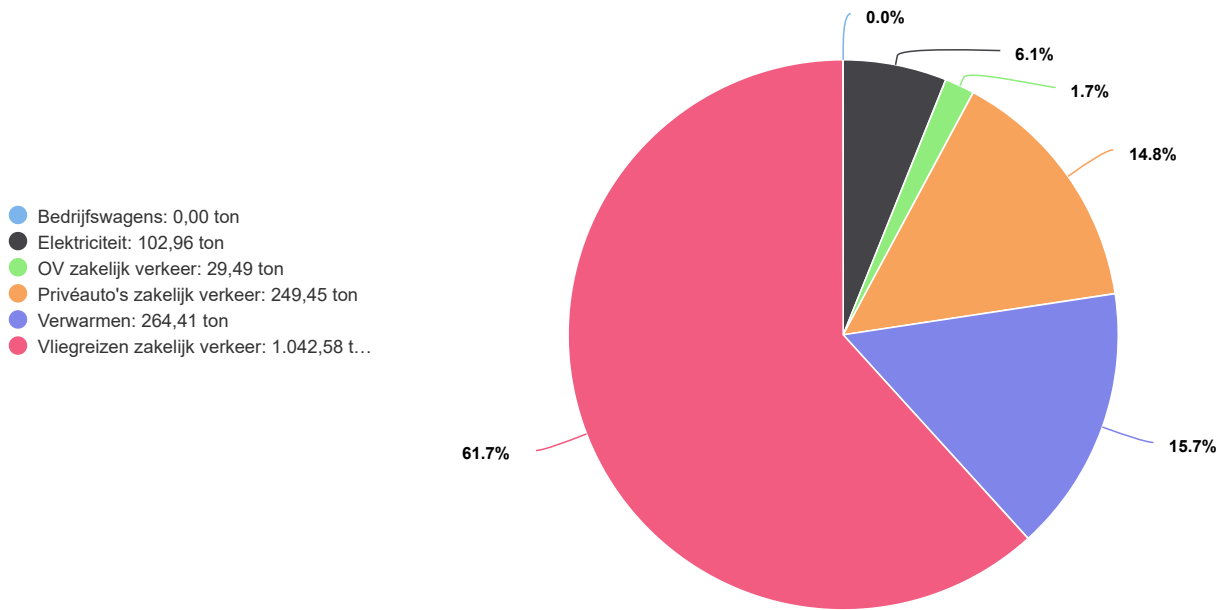

4.2. CO₂-voetafdruk rapportageperiode

Betreft scope 1 en 2 incl. zakelijk verkeer.

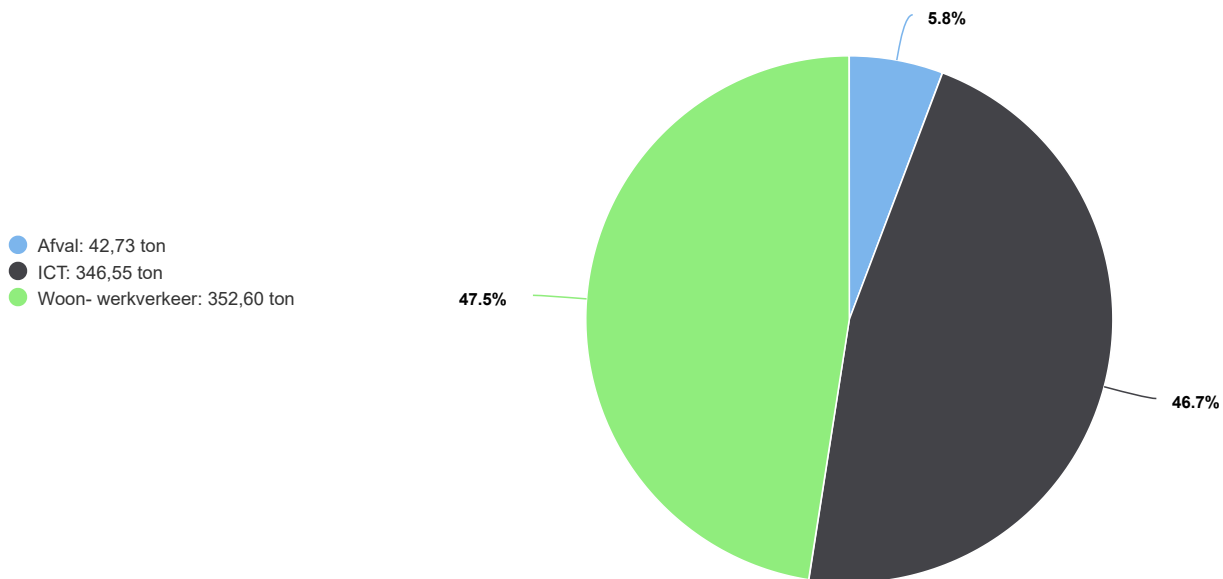
CO₂e scope 1 en 2 inclusief zakelijk verkeer (1.689 ton)

S2 2023

CO₂e scope 3 exclusief zakelijk verkeer (742 ton)

S2 2023

4.3. Trend over tijd per categorie

Scope 1 en 2 incl. zakelijk verkeer

De CO₂ -footprint toont een licht dalende lijn ten opzichte van het tweede half jaar over 2022. Ten opzichte van 2019 is de reductie van de uitstoot van elektriciteit goed zichtbaar doordat RVO dit heeft vergoend middels GVO's.

De lichte stijging die nu zichtbaar is in 2023 komt door toename op scope 1&2 plus business travel door:

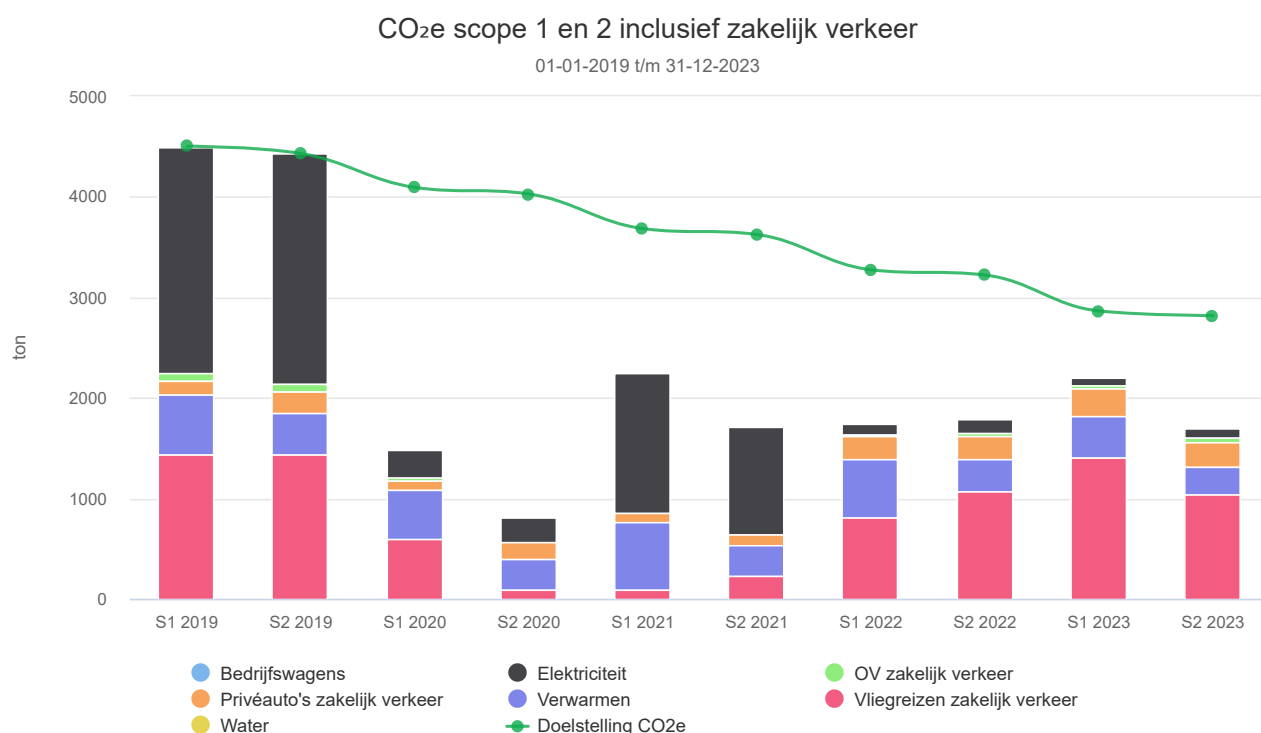
- Significante stijging door vliegreizen
- Stijging verbruik brandstof voor zakelijke dienstreizen met privé auto's

Wat zich vertaalt in een licht dalende trend van de CO₂ -footprint van RVO voor scope 1&2.

Scope 3 exclusief zakelijk verkeer

Ontwikkeling is hier ook licht stijgend in 2023 op scope 3 door:

- Stabiele ICT uitstoot na een forse reductie
- Stijging woon-werkverkeer
- Stijging op afval maar relatief gezien kleine impact.

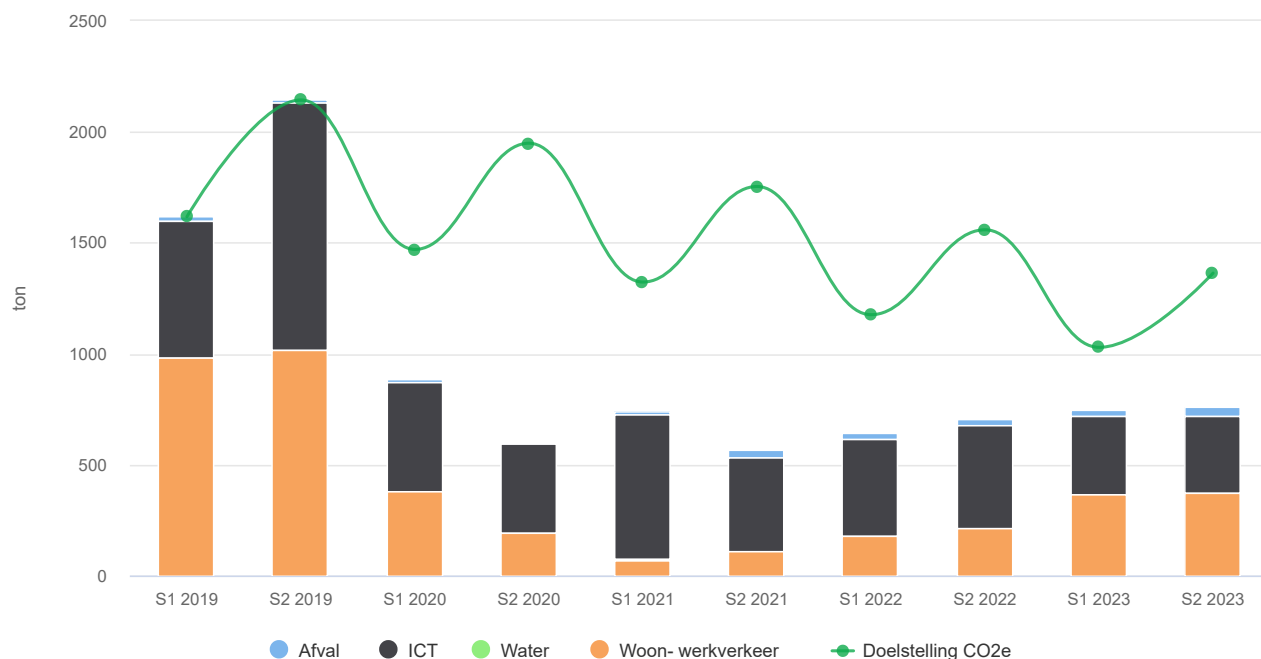

CO ₂ e scope 1 en 2 inclusief zakelijk verkeer (ton)	S1 2019	S2 2019	S1 2020	S2 2020	S1 2021	S2 2021	S1 2022	S2 2022	S1 2023	S2 2023
Bedrijfswagens	3,74	3,74	3,40	3,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Elektriciteit	2.258,32	2.291,24	263,06	239,33	1.397,67	1.060,97	107,03	134,76	84,56	102,96
OV zakelijk verkeer	62,90	65,00	32,88	5,98	1,76	5,61	17,26	24,28	33,53	40,84
Privéauto's zakelijk verkeer	143,30	227,06	100,98	164,44	96,97	103,71	217,40	230,76	278,35	249,45
Verwarmen	601,32	410,35	487,22	306,91	658,71	304,78	580,78	326,78	411,58	264,41
Vliegreizen zakelijk verkeer	1.434,00	1.434,00	592,92	93,51	97,65	231,48	812,33	1.065,16	1.398,82	1.042,58
Water					1,44	2,15	4,82	4,86	1,59	1,88
Totaal	4.503,58	4.431,39	1.480,46	813,53	2.254,20	1.708,71	1.739,62	1.786,61	2.208,43	1.702,12

CO ₂ e scope 1 en 2 inclusief zakelijk verkeer (ton)	S1 2019	S2 2019	S1 2020	S2 2020	S1 2021	S2 2021	S1 2022	S2 2022	S1 2023	S2 2023
Doelstelling CO ₂ e	4.503,58	4.431,39	4.093,75	4.028,14	3.683,93	3.624,88	3.274,10	3.221,62	2.864,28	2.818,37

CO₂e scope 3 exclusief zakelijk verkeer

01-01-2019 t/m 31-12-2023

CO ₂ e scope 3 exclusief zakelijk verkeer (ton)	S1 2019	S2 2019	S1 2020	S2 2020	S1 2021	S2 2021	S1 2022	S2 2022	S1 2023	S2 2023
Afval	15,32	13,41	13,02	10,28	18,18	32,18	23,37	33,54	27,73	42,73
ICT	621,60	1.109,90	494,09	397,33	652,28	423,52	434,53	458,16	356,19	346,55
Water					1,44	2,15	4,82	4,86	1,59	1,88
Woon- werkverkeer	980,29	1.020,40	379,59	196,18	72,21	107,56	178,57	212,62	365,44	370,51
Totaal	1.617,21	2.143,70	886,70	603,78	744,11	565,41	641,29	709,19	750,94	761,67
Doelstelling CO ₂ e	1.617,21	2.143,70	1.470,05	1.948,63	1.322,88	1.753,55	1.175,71	1.558,47	1.028,55	1.363,40

4.4. Doelstellingen

Op weg naar een klimaat neutrale bedrijfsvoering in 2030 en de ketenanalyses (Afval, ICT en Hybride werken) heeft RVO de volgende doelstellingen vastgesteld:

Bedrijfsvoering (scope 1 & 2 incl. zakelijke dienstreizen)

1. In 2020 is het wagenpark 20% zero-emissie, in 2028 100%.
2. Voor zakelijke reizen (inclusief woon-werkverkeer) in 2030 50% CO₂-reductie t.o.v. 2016.
3. Elektriciteit 100% hernieuwbaar in 2030.
4. Gemiddeld 2% energiebesparing per jaar voor de rijksgebouwen.
5. Gasverbruik van alle rijksgebouwen met 30% afgenomen ten opzichte van 2019 en voor minimaal 50% afkomstig van hernieuwbare bronnen

Ketens (scope 3)

1. Afval, 60% CO₂-reductie in 2025 ten opzichte van 2019
2. ICT, 10% CO₂-reductie in 2025 met betrekking tot de winning, productie en afvalverwerking van hardware 100% CO₂-reductie wat betreft het energiegebruik van datacentra (vergroening)

3. Hybride werken, 5% CO₂-reductie in 2024 t.o.v. 2019 van de Scope 3 emissies veroorzaakt door woon-werkverkeer en het aanvullend energieverbruik in de huizen van RVO medewerkers als gevolg van 40% thuiswerken (gemiddeld 2 uit 5 dagen).

RVO wil de eigen CO₂-uitstoot blijvend verminderen in de bedrijfsvoering maar ook in de ketens, bijvoorbeeld door duurzamer te reizen, het wagenpark verder te elektrificeren en het aandeel hernieuwbare energie verder te vergroten. Daarnaast samen met ketenpartners maatregelen nemen in de keten om ook die verder te verduurzamen.

Doelstelling CO₂e Groep RVO

Voor jaar	Referentiejaar	Effect
2020	2019	-9,1%
2021	2019	-18,2%
2022	2019	-27,3%
2023	2019	-36,4%
2024	2019	-45,5%
2025	2019	-54,5%
2026	2019	-63,6%
2027	2019	-72,7%
2028	2019	-81,8%
2029	2019	-90,9%
2030	2019	-100%

Doelstelling CO₂e Vestiging Datacentra

Voor jaar	Referentiejaar	Effect
2023	2019	0%
2024	2019	-50%
2025	2019	-100%

4.5. Voortgang doelstellingen (per scope)

Scope 1&2 inclusief business travel:

We zijn als RVO niet op de juiste koers, want op basis van de tabellen in hoofdstuk 4.3 is zichtbaar dat de uitstoot op de onderdelen vliegvluchten, zakelijke mobiliteit en verwarmen stijgt.

De CO₂-uitstoot wordt veroorzaakt door het feit dat medewerkers meer op kantoor werken en afspraken buiten de deur maken. Met meer reis bewegingen tot gevolg. Wat een verhoging van de uitstoot ten opzichte van 2022 veroorzaakt. De totale CO₂-uitstoot is nog wel onder het niveau van het basisjaar 2019 (pre-corona).

Er zijn nog niet toereikend maatregelen ingeregeld om stijging te mitigeren in het bijzonder voor zakelijke reizen deze zijn in de maak. Middels een plan van aanpak voor mobiliteit.

Scope 3:

We zijn als RVO nog niet volledig op koers, want op basis van de tabellen in hoofdstuk 4.3 is zichtbaar dat de uitstoot licht stijgt, maar dat de totale CO₂-uitstoot nog onder het niveau van het basisjaar 2019 ligt.

We hebben echter een daling ten opzichte van 2019, maar zien overall een licht stijgende lijn. Als deze stijgende lijn doorzet dan blijven we niet op koers om de doelstelling te behalen.

Er zijn maatregelen ingeregeld om daling in het bijzonder voor ICT en mobiliteit te realiseren. Om de stijging voor woon/werk te matigen zijn aanvullende maatregelen nodig hier wordt aan gewerkt.

Het duurzaamheidsdashboard wat wij samen met EZK ontwikkelen helpt om de managementinformatie te verschaffen die nodig is om te kunnen (bij) sturen op de afgesproken doelstellingen. Helaas is het nog niet gelukt om alle informatie centraal periodiek te verzamelen. We verwerken in Smartrackers de verzamelde data uit het dashboard en separaat aangeleverde gegevens om de CO₂-footprint te berekenen voor RVO. De voortgang over de tweede helft van 2023 zal per doelstelling in de volgende hoofdstukken nader worden toegelicht.

4.6. Reductiedoelstelling wagenpark zero-emissie

RVO beschikt in 2023 niet over een eigen wagenpark zodat nu aan de doelstelling voor 2028 100% zero emissie wordt voldaan.

4.7. Reductiedoelstelling zakelijke mobiliteit (OV- Auto zakelijk)

Voor zakelijke reizen (incl. woon-werkverkeer) is in het manifest afgesproken om in 2030 50% CO₂-reductie t.o.v. 2019 te hebben gerealiseerd.

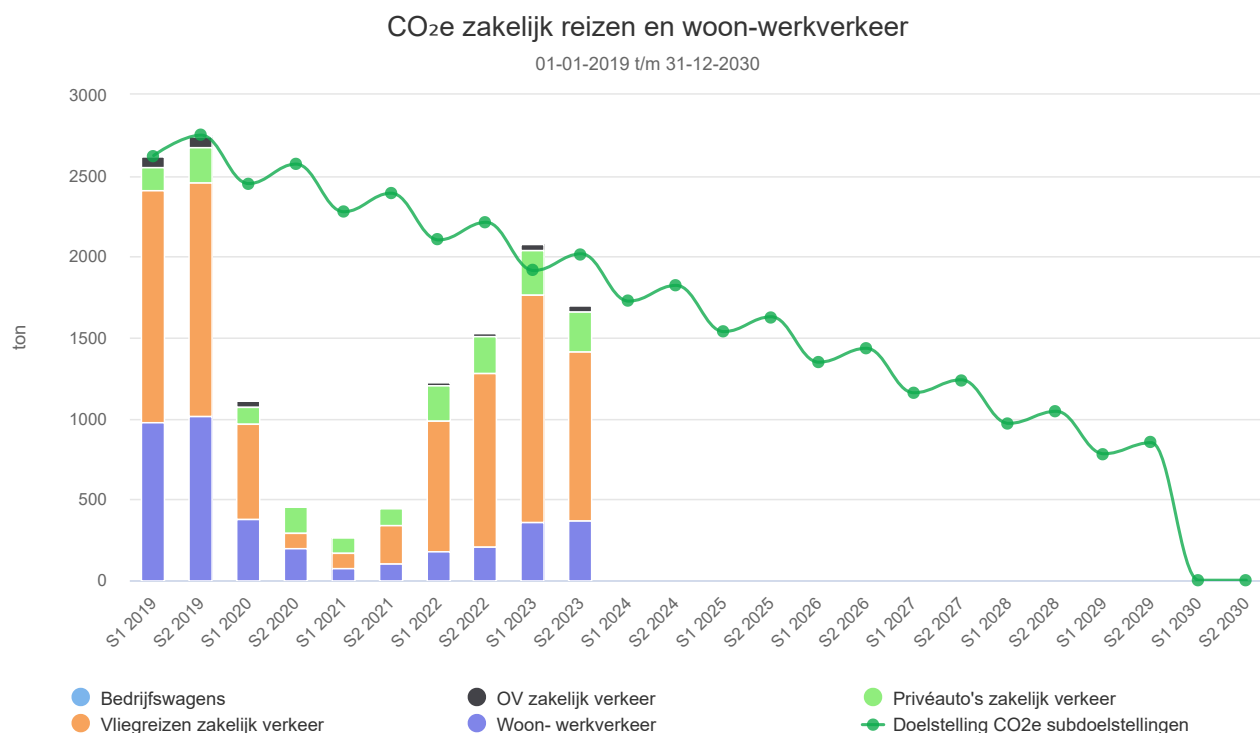
Dienstreizen gemaakt met de privéauto

	2019 (Halfjaar)	2022 (Halfjaar)	2023 (Halfjaar)
Dienstreizen(km)			
S1	887.498	1.126.440 (+ 27%)	1.442.216 (+55%)
S2	1.032.008	1.195.642 (+14%)	1.292.489(+20%)

(bron. Smartrackers)

Conclusie

Het aantal dienstreizen dat met privé auto gemaakt neemt nog steeds toe ondanks het beleid binnen het RIJK is te kiezen voor ov. Het aantal km ligt boven het afgesproken peiljaar 2019. De stijging van de kilometers is reden voor stijging van de uitstoot. Om deze ontwikkeling te mitigeren hebben we een plan van aanpak mobiliteit opgesteld.

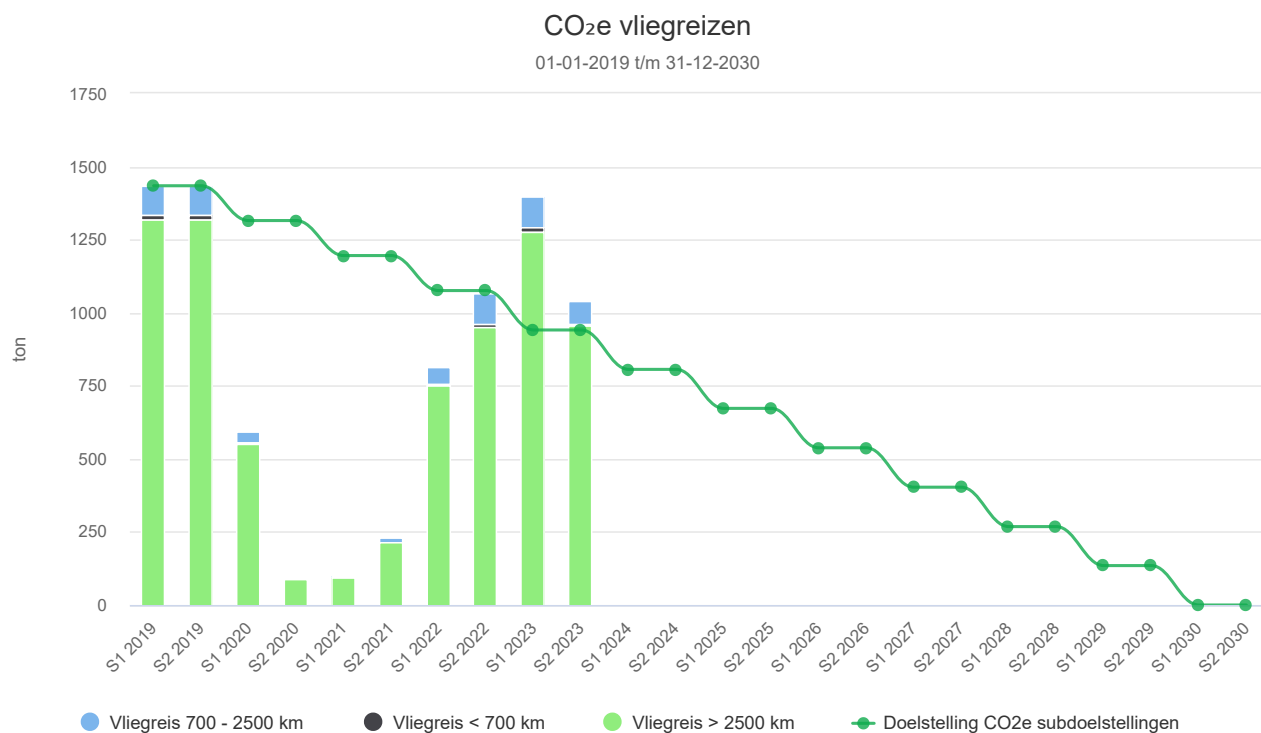

4.8. Reductiedoelstelling zakelijke mobiliteit (vlieg्रेizen)

We hebben in het tweede halfjaar van 2023 iets minder vlieg्रेizen gemaakt dan in het tweede halfjaar van 2022. Dit veroorzaakte in 2023 1.042 ton CO₂-uitstoot, dat is minder dan 25% reductie ten opzichte van vliegen in 2019 (1.434 ton CO₂-uitstoot).

Conclusie

We zitten dus boven ons streefpercentage van 25% minder CO₂-uitstoot ten opzichte van 2019 voor het zakelijk vliegverkeer door RVO. Waardoor we niet aan de doelstelling voldoen. Er is een plan opgesteld waarmee we de komende periode verder gaan analyseren. Om daarna te komen met uitvoering en implementatie van gerichte maatregelen om te reduceren. Om deze ontwikkeling te matigen hebben we een plan van aanpak mobiliteit opgesteld.

4.9. Reductiedoelstelling Elektriciteit 100% hernieuwbaar in 2030

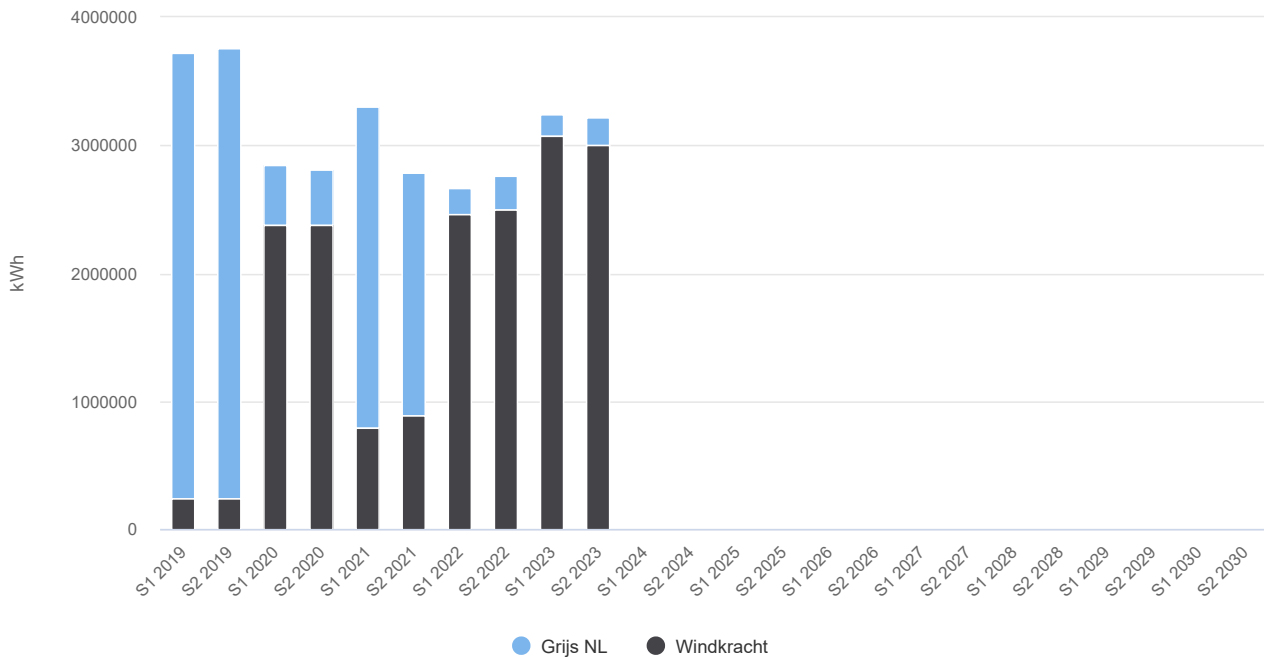
De CO₂-uitstoot als gevolg van het elektriciteitsverbruik is in 2020 en 2021 enorm gedaald. Dit komt doordat we de elektriciteit van de panden van RVO vergroend hebben. Dit is gelukt met GVO's bij rijkslocaties (door RVB) en huurpanden (door de verhuurder). Dit heeft voor een daling van 95% gezorgd t.o.v. 2019.

Conclusie

Op dit moment is 94% van het elektriciteitsverbruik van RVO hernieuwbaar. Het verder vergroenen van de grijze stroom is nog niet geregeld voor het huurpand Schepersmaat (Nam-gebouw) in Assen. Door ook dit verbruik te vergroenen door aankoop van GVO's kan doelstelling worden gerealiseerd als dat niet via huurovereenkomsten is afgedwongen. Wel is zichtbaar dat verbruik toeneemt wat mogelijk te verklaren is door het huren van minder energie zuinige panden in Assen en Utrecht en door het feit dat medewerkers weer meer naar kantoor komen.

Totaal elektriciteitsverbruik (kWh)

01-01-2019 t/m 31-12-2030

4.10. Reductiedoelstelling: Gemiddeld 2% energiebesparing per jaar voor de rijksgebouwen

Bij energieverbruik van de panden moet onderscheid gemaakt worden tussen het elektriciteitsgebruik en verwarming (gas en warmte). De panden zijn niet in eigendom van RVO. Daarom hebben we als RVO een beperkte invloed op het terugdringen van het verbruik als gebruiker op de installaties die in de gebouwen worden gebruikt en slimme benutting van de kantoren.

De primaire verantwoordelijkheid ligt bij het Rijksvastgoedbedrijf (RVB). Het Rijksvastgoedbedrijf heeft op basis van de monitoring van het energieverbruik een energieanalyse gemaakt. Met deze energieanalyses is bekeken welke besparingen op pandniveau te behalen zijn. Voor de daadwerkelijke uitvoering van deze maatregelen zijn wij als RVO afhankelijk van RVB(Route kaart 3.0).

Als gebruiker hebben we echter wel invloed op het energieverbruik in de gebouwen op de temperatuurinstelling op de afdelingen, inrichting en gebruik van de gebouwen.

Voor de overige huurpanden is er ook een inventarisatie gemaakt van de mogelijkheden. Hier is de verhuurder verantwoordelijk en zijn wij al gebruiker indirect betrokken.

Conclusie

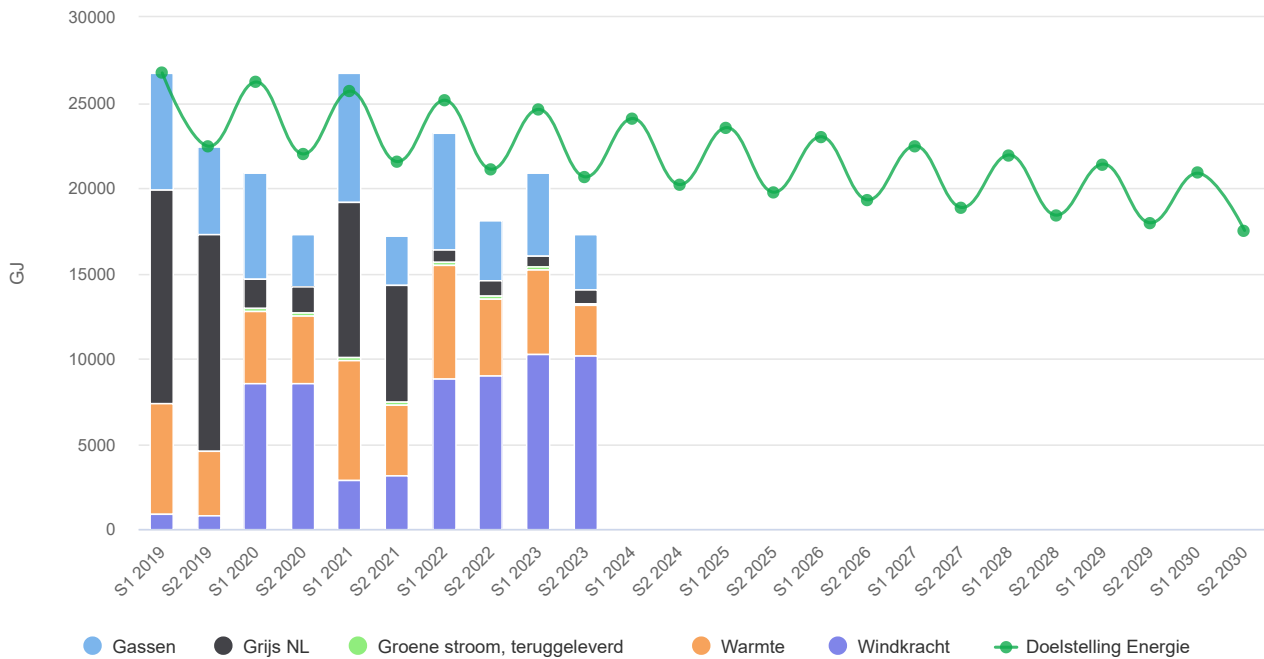
Het verbruik van gas daalt licht, elektra en warmte stijgen licht. Totale stijging ligt nog onder de doelstelling, maar alertheid is geboden zeker door gebruik GVO's is uitstoot niet zichtbaar bij meer verbruik.

Het feit dat deel van onze kantoren nog bestaat uit verouderde panden en installaties die niet 'slim' in te regelen zijn, is een van de oorzaken dat we nog stijgen. De nieuwbouw en renovatie van onze kantoren (Assen, Zwolle en Den Haag) met verbeterde isolatie en instelbare installaties zal reductie doelstelling mogelijk maken. Mits daar nodige attentie op wordt gezet door de beheerders.

De resultaten voor energie verbruik afname elektra, warmte en gas zie hier onder.

Energie

01-01-2019 t/m 31-12-2030

4.11. Reductiedoelstelling: Gasverbruik van alle rijksgebouwen met 30% afgenomen ten opzichte van 2019 en voor minimaal 50% afkomstig van hernieuwbare bronnen.

Voor de vastgoedportefeuilles van het Rijk vormen routekaarten de basis voor het verduurzamen van de rijksgebouwen ook een deel van de panden van RVO vallen hieronder. Voor onze gebouwen in de portefeuille is een routekaart beschikbaar (locatie Assen, Zwolle, Utrecht (Nijenoord) en Roermond)).

Voor panden die niet onder de vastgoedportefeuille vallen van het RIJK zogenaamde "Specialties", deze panden vallen niet onder de routekaart van het Rijk. Verantwoordelijkheid ligt bij beheerder/eigenaar (locatie Den Haag en Utrecht (Graadt van Roggenweg)). Ook hier lopen verduurzamingsplannen.

Voor de panden van RVO zijn er twee panden met een 'laag' energielabel. Het gaat om de locaties in Assen (label G) en Zwolle (label D). Voor beide locaties zijn nieuwbouw en verbouwingsplannen in (voor)bereiding en uitvoering.

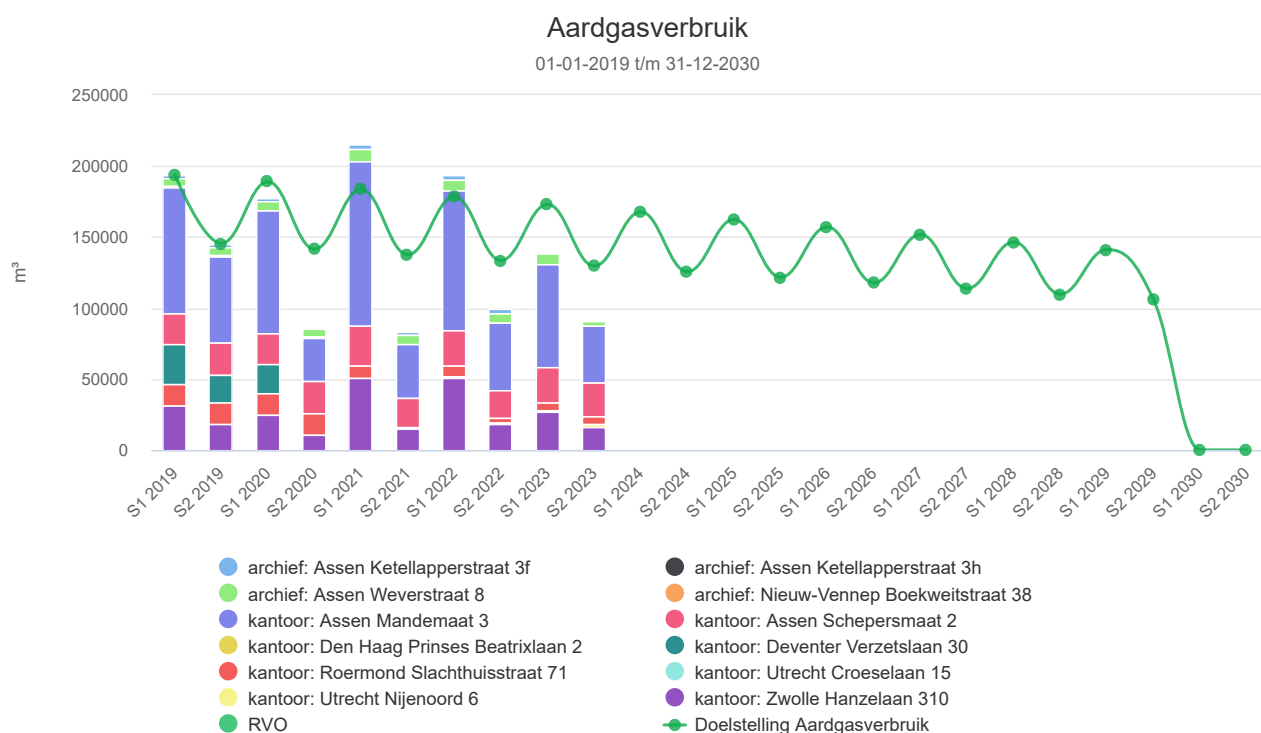
Het Rijksvastgoedbedrijf hanteert onderstaande tijdlijn als overzicht van de duurzaamheidsdoelen tot 2050. Ze nemen duurzaamheidsmaatregelen op natuurlijke momenten, waarmee we zoveel mogelijk op portefeuilleniveau aan de doelen voldoen.

RVB maakt een planning en realiseert de maatregelen op een natuurlijk moment wanneer het financieel en technisch mogelijk is. Er vindt een afweging plaats bij het opstellen van een Meerjaren Onderhouds- en Investeringsprogramma (MOIP).

Conclusie

De panden van de RVO voldoen aan het energie label A uiterlijk in 2030 en zijn daarmee energie zuiniger. De reductie doelstelling kan daarmee worden behaald mits de nieuwbouw en renovatie volgens planning wordt gerealiseerd.

4.12. Reductiedoelstelling Afval (Scope 3)

Per 1 januari 2023 worden de afvalstromen van de Rijksoverheid anders verwerkt op basis van een nieuwe contractpartij Seenons. In de nieuwe opzet worden de stromen centraal gerapporteerd op locatie niveau. De rapportage over 2023 is nog niet volledig, omdat niet alle locaties van RVO onder het RIJKS contract vallen en data ontbreekt. Het gaat hier met name inzage in de stromen die door Concern Dienst Verleners niet per locatie inzichtelijk zijn gemaakt middels een rapportage aan de gebruikers. Afvalzorg is druk doende om dit in te regelen. Het ontbreekt daarmee bij RVO aan verdiepend inzicht in de stromen.

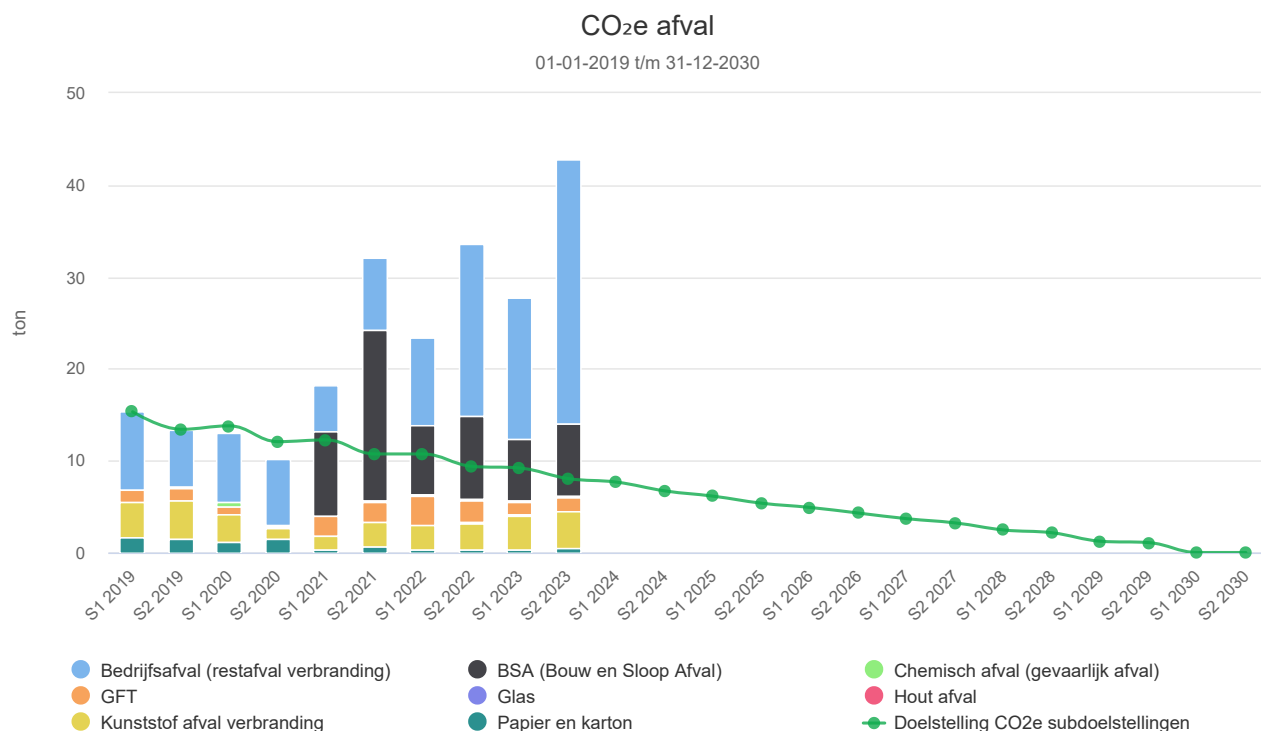
De doelstelling voor afval, 60% CO₂-reductie in 2025 ten opzichte van 2019.

Conclusie

Op basis van de verzamelde data in deze ketenanalyse is te zien dat het aandeel restafval groeit. Veroorzaakt door verslechterde data registratie en onvoldoende scheiding van de stromen. Inzicht waar in de stroom die ontstaat is nog onduidelijk, zodat treffen van gerichte maatregelen lastig is.

Per locatie zullen wij de Concern Dienst Verleners (CDV's) blijven bevragen nodige inzage in de stromen te realiseren en periodiek hierover te rapporteren. Daarmee kan RVO nader analyseren op welke wijze betere scheiding is in te regelen. Zo lang de restafval stroom wordt verbrand en nog geen ander verwerkingskanaal wordt benut is reductie niet te realiseren.

De stijging over meerdere jaren is dusdanig groot dat er aanleiding is om de ketenanalyse te herijken. Deze analyse moet aansluiten bij de geformuleerde doelstellingen zoals in het manifest 2.0 zijn geformuleerd. Centraal staat dan de vraag welke maatregelen nodig zijn om realistische doelen te realiseren.

4.13. Reductiedoelstelling ICT (Scope 3)

Het is tot nu toe lastig gebleken om te bepalen hoeveel apparaten nieuw worden aangeschaft door RVO. Dit komt voornamelijk doordat DICTU de apparaten voor verschillende diensten inkoop. Apparaten kunnen uitgewisseld worden tussen de verschillende diensten. RVO heeft dan niet meer inzichtelijk wanneer deze apparaten zijn aangeschaft. De productie van nieuwe apparatuur is verantwoordelijk voor naar schatting zo'n 40-50% van de CO₂ uitstoot door ICT.

Daarnaast is de data nog niet specifiek genoeg om apparatuur specifiek aan de organisatie RVO toe te wijzen, onder andere is het aantal printers niet volledig betrouwbaar.

Onder 'elektriciteit' valt alleen het verbruik van datacentra's die RVO nu gebruikt. Het energieverbruik wordt per serverrack gerapporteerd. Deze worden gebruikt door alle diensten van EZK. Voor RVO is een schatting gemaakt op basis van de hoeveelheid FTE om verbruik te kwantificeren.

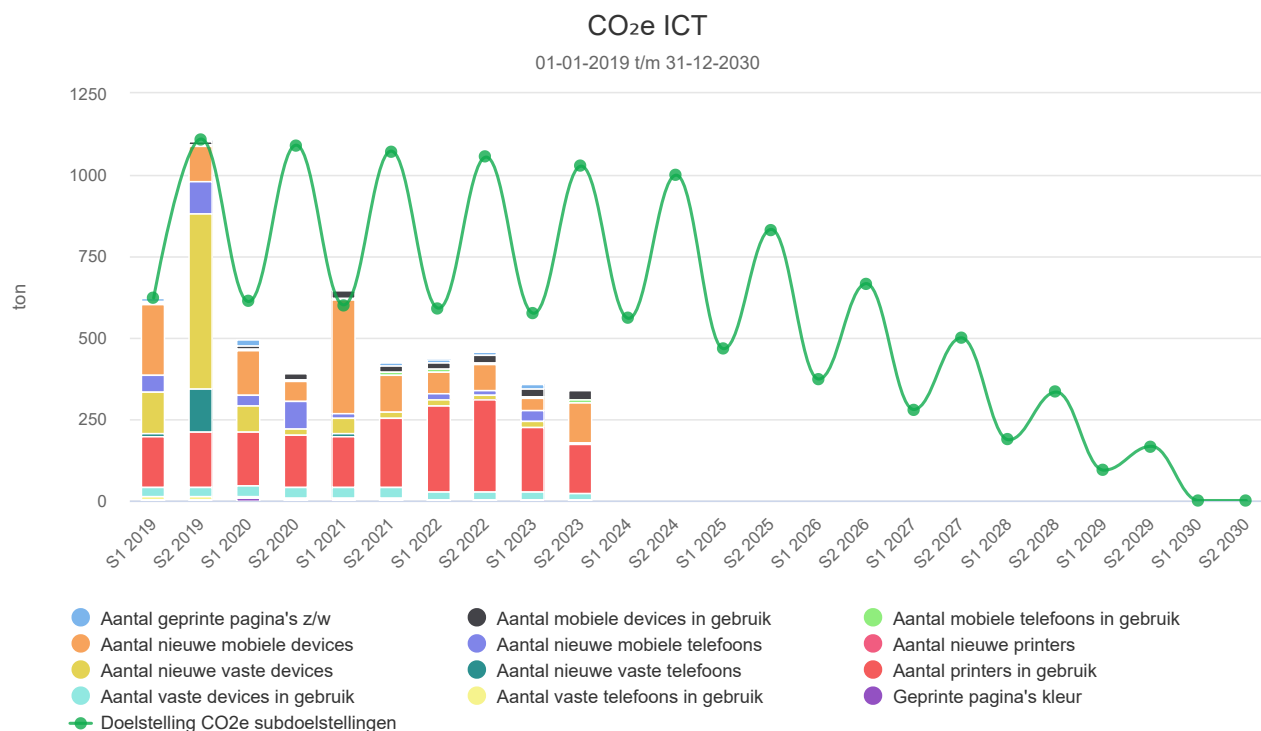
De doelstellingen voor ICT zijn;

- 10% CO₂-reductie in 2025 met betrekking tot de winning, productie en afvalverwerking van hardware
- 100% CO₂ -reductie wat betreft het energiegebruik van datacentra (vergroening)

Conclusie

Het duurzaam inkopen van devices, verlengen van gebruikstermijn en inzet op hergebruik na eind gebruikstermijn zorgt voor reductie. Verkrijgen van betrouwbare data blijft een issue door huidige wijze van registeren.

Met datacentra vertegenwoordigers is overleg om stroomvoorziening te verduurzamen middels groene stroom (NL opgewekt). Dit is een financieel issue en is voor 2024 opgelost binnen de gestelde termijn doordat dit middels contract afspraken is ingeregeld.

4.14. Reductiedoelstellingen: Duurzaam Hybride werken (Scope 3):

Hybride werken heeft veel aandacht in de organisatie, meerdere onderdelen houden zich bezig met deze ontwikkelingen. Gesprekken lopen met belanghebbende om CO₂-reductie op de agenda te houden. Gesprekken zijn gestart met ketenpartners op gebied van Duurzaam Hybride werken hoe uitstoot voorkomen kan worden van woon- werk en inrichting van de thuiswerkplek. Het is niet de bedoeling de reductie van uitstoot van kantoor naar privéwoning van medewerkers te verplaatsen. Hier zal bij maatregelen rekening mee worden gehouden.

	2019 (Halfjaar)	2022 (Halfjaar)	2023 (Halfjaar)
woon-werk S1(km)	2.174.107	839.989(- 61%)	1.679.740(- 29%)
S2(km)		967.007	1.643.054(+41%)
woon-werk fiets S1(km)		172.558	317.782(+46%)
S2(km)		215.742	352.420(+39%)

(bron. Smarttrackers)

Woon-werkverkeer

Het aantal woon- werk kilometers neemt ook nog toe ondanks het beleid binnen het Rijk is te kiezen voor OV. Het aantal km ligt nog wel onder het afgesproken aantal in peiljaar 2019.

Via de CAO onderhandelingen loopt sinds september 2021 een pilot om, onder bepaalde voorwaarden en condities, via het IKB budget een leasefiets (elektrische fiets of speed pedelec) aan te schaffen voor woon werkverkeer en zakelijke afspraken. Sinds september 2021 hebben 150 RVO-ers hier gebruik van gemaakt en hierdoor nemen de fietskilometers toe. et is de bedoeling dit te verlengen.

Vergroenen privé woning

Hier voor loopt het project 'verduurzaming CAO RIJK', onderdeel van de 'Groen regeling medewerker' en die biedt in de CAO RIJK ruimte voor duurzaamheid investeringen in de woning (middels budget). Project loopt nog al is uitbreiding van de mogelijkheden voor verduurzamen woning middels Groen regeling nog niet opgenomen in CAO.

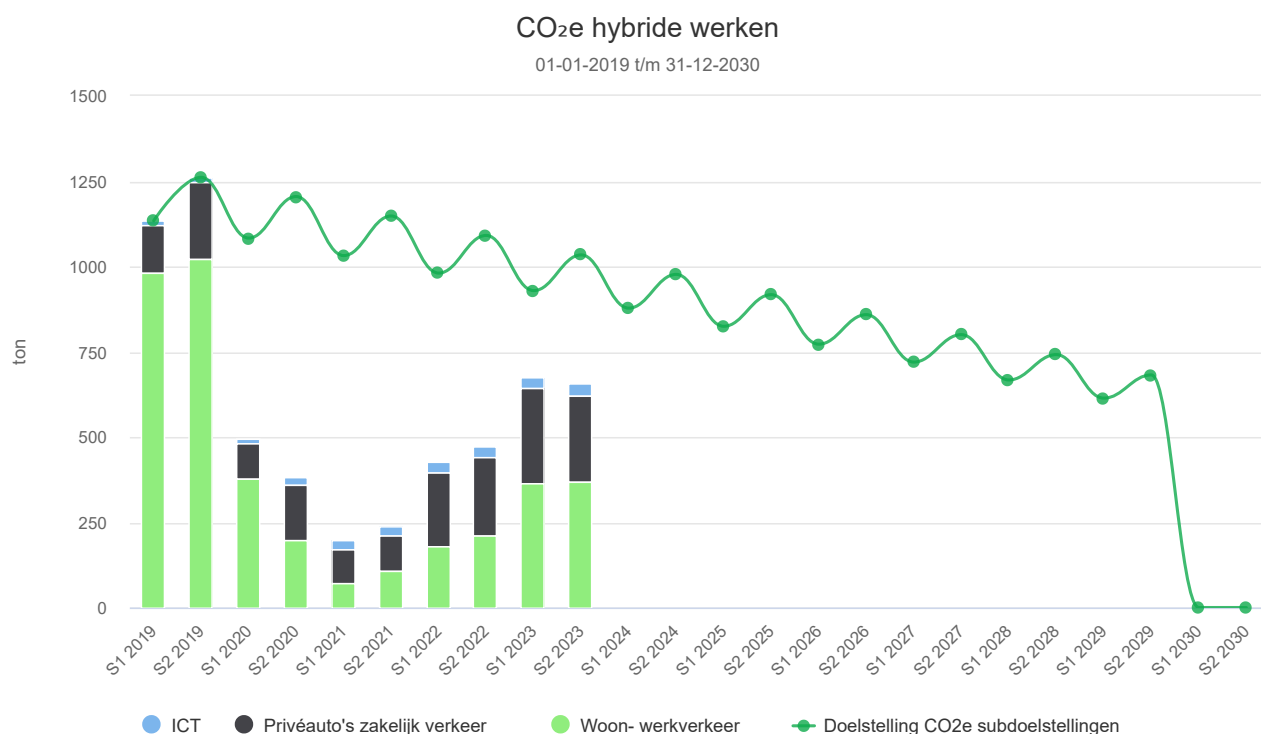
In de grafiek bevat ICT het energieverbruik van mobiele telefoons en devices van RVO. Met een schatting voor thuis gebruik van de apparatuur.

De (concept) doelstelling voor Hybride werken is: 5% CO₂-reductie in 2024 t.o.v. 2019 van de Scope 3 emissies veroorzaakt door:

1. minder woon-werkverkeer.
2. Energieverbruik naar de huizen van RVO medewerkers als gevolg van 40% thuiswerken (gemiddeld 2 uit 5 dagen) en niet meer op kantoor.

Conclusie

Het woon-werk-verkeer neemt toe doordat medewerkers meer naar kantoor komen. Zij doen dit ook meer met de auto en daarop wordt ingezet om naast fietsen in te zetten op meer gebruik van OV. Het verschuiven van energie verbruik naar woning van medewerkers is lastig meetbaar gezien wij nog niet beschikken over juiste informatie. De lichte stijging wordt veroorzaakt door groei van aantal medewerkers RVO. Vraag is of er in de thuissituatie ook gebruik wordt gemaakt van groene stroom inzage is lastig te verkrijgen. Mochten er mogelijkheden voor reductie in CAO worden opgenomen kan RVO dat effect laten zien.

5. Initiatieven

RVO is initiator en deelnemer aan vele initiatieven die zich richten op CO₂-reductie binnen en buiten de eigen organisatiescope. Voor de CO₂-Prestatieladder dient minimaal aan één initiatief actief te worden deelgenomen. We focussen ons op de Green business Clubs in Den Haag en Utrecht.

Green Business Club Den Haag Beatrixkwartier (GBCB)

RVO is als een van de 11 participanten betrokken bij het verduurzamen van het Beatrixkwartier in de Green Business Club Den Haag Beatrixkwartier (GBCB). We leveren een bestuurslid en nemen deel aan de activiteiten van de club.

Het tweede halfjaar zijn er diverse activiteiten georganiseerd. Voor de uitwerking en rapportages verwijzen wij naar de website ([Over Ons - Green Business Club - Beatrixkwartier](#)).

Green Business Club Utrecht (GBCU)

RVO is binnen de Green Business Club Utrecht (GBCU) een van de 18 participanten rondom het stationsgebied Utrecht Centraal. Deze Green Business club heeft als missie:

- Een duurzaam gebied dat toekomstbestendig en goed voor het milieu is
- Een levendig gebied met ruimte voor kennisuitwisseling en activiteiten
- Een fysiek groen en schoon gebied.

We hebben zitting in de werkgroep energie en nemen deel aan de activiteiten van de club.

Het tweede halfjaar zijn er diverse activiteiten georganiseerd. Voor de uitwerking en rapportages verwijzen wij naar de website ([Samenwerken aan een duurzaam en leefbaar stationsgebied Utrecht \(greenbusinessclub.nl\)](#)).

Dit is een publicatie van:

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL Den Haag
Postbus 93144 | 2509 AC Den Haag
T +31 (0) 88 042 42 42
[Contact](#)
www.rvo.nl

Deze publicatie is tot stand gekomen in opdracht van het het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

© Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | mei 2024

Publicatienummer: RVO-097-2024/RP-CORP

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) stimuleert duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. Met subsidies, het vinden van zakenpartners, kennis en het voldoen aan wet- en regelgeving. RVO werkt in opdracht van ministeries en de Europese Unie.

RVO is een onderdeel van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.